

Вклад в технологическую модернизацию

В условиях глобальной конкуренции и новой конъюнктуры мирового рынка Казахстан уделяет особое внимание диверсификации экономики и созданию наукоемких производств. В этом деле важную роль играет наука.

О вкладе в технологическую модернизацию промышленности наших ученых мы говорим с председателем правления — ректором НАО «Карагандинский технический университет», доктором технических наук, профессором, лауреатом Государственной премии РК в области науки и техники им. аль-Фараби, депутатом Карагандинского областного маслихата Маратом ИБАТОВЫМ.

— Во исполнение поручений Первого Президента РК — Елбасы Н. А. Назарбаева и Главы государства К. К. Токаева по развитию конкурентоспособной экономики на основе увеличения вклада науки в производство научно-исследовательская деятельность Карагандинского технического университета ориентирована на технологические инновации и инжиниринг в промышленности, — рассказывает Марат Кенесович. — Наиболее востребованы производством инновационные разработки наших ученых по металлургии, горному делу, машиностроению, энергетике, строительству, IT-технологиям, автоматизации производственных процессов и другим отраслям промышленности.

В области металлургии разработаны и внед-

рены в практику технологии производства и обработки жаропрочных и износостойких материалов нового поколения. Технологии получения сплавов, изготовления деталей и защитных покрытий промышленного оборудования с высокими эксплуатационными свойствами внедрены на предприятиях АО «АрселорМиттал Темиртау», ТОО «Корпорация «Казахмыс», ТОО «Корпорация «Казахмыс», ТОО «Карагандинский машиностроительный консорциум» и в ряде других крупных компаний национальной индустрии.

На ключевых предприятиях горнодобывающей и горно-перерабатывающей промышленности (УД АО «АрселорМиттал Темиртау», ТОО «Корпорация «Казахмыс», АО «Шубарколь комир», АО «ССГПО», АО «АК Алтыналмас», АО «Жайремский ГОК») успешно внедрены инновационные технологии добычи угля, повышения надежности горного оборудования, автоматизации производственных процессов, обеспечения устойчивости откосов и бортов карьеров.

Начало. Продолжение на 2-й странице.

**БҮГІНГІ
НӨМІРДЕ
ЧИТАЙТЕ
В НОМЕРЕ**

К 130-летию А. Ермакова

В КарТУ открыли именную аудиторию и подвели итоги олимпиады по математике

/стр. 4-5

Наши достижения!

Студенты университета заняли призовые места на различных Международных и Республиканских конкурсах

/стр. 6-7

Профессиональный праздник

Всемирный день охраны труда, книг и энергоэффективности отметили рядом мероприятий в КарТУ

/стр. 8-9

Парасат жолы

В стенах университета реализуется проект Агентства РК по противодействию коррупции и Министерства культуры и спорта

/стр. 15

Вклад в технологическую модернизацию

Продолжение. Начало на 1-й странице.

Ученые и специалисты Казахстанского многопрофильного института реконструкции и развития при КарТУ (КазМИРР) обеспечили научно-техническое сопровождение по безопасному строительству и реконструкции на основе инновационных технологий мониторинга и усиления несущих конструкций более 2 000 промышленных и гражданских объектов по Казахстану. В их числе практически все уникальные сооружения столицы: Дворец Независимости, Байтерек, комплекс «Қазақ елі», Хан Шатыр и другие.

Успешное внедрение результатов НИОКР на практике является реальным вкладом ученых вуза в повышение эффективности промышленного производства за счет наукоемких импортозамещающих технологий, что позволило создать новые рабочие места.

— Казахстанская наука заметно молодеет. Расскажите, как с этим обстоят дела в Карагандинском техническом университете?

— Развитие кадрового потенциала — это приоритетная задача, которой в вузе уделяется особое внимание. В 2020 году 23 человека успешно защитили диссертации на присвоение научной степени доктора PhD. Буквально на днях сразу девяти молодым преподавателям и сотрудникам КарТУ приказами председателя Комитета по обеспечению качества в сфере образования и науки Министерства образования и науки РК присуждена степень доктора философии (PhD). В этом году планируют защиту более 50 соискателей. В университете в рамках докторантуры PhD действуют диссертационные советы по актуальным специальностям горного дела, геологии и разведки месторождений полезных ископаемых, металлургии, электроэнергетики, машиностроения, транспорта, транспортной техники и технологии, строительства, производства строительных материалов, изделий и конструкций. Все наши молодые доктора PhD активно участвуют в реализации новых образовательных программ, выполнении грантовых и хоздоговорных НИР, а также подготовке научно-педагогических кадров.

Большую поддержку науке и молодым ученым оказывает государство. Финансирование науки будет увеличено с 0, 12 % в 2018 году до 1 % ВВП в 2025 году. Значительно вырос объем грантовых НИР, финансируемых Министерством образования и науки РК. Молодым ученым ежегодно будет выделяться 1 000 грантов на научные исследования по проекту «Жас ғалым». Из доходов недропользователей 1 % целевым образом будет направляться на развитие науки и технологии. При этом будет обеспечена полная прозрачность использования средств, повышена эффективность научных разработок в со-

ответствии с практикой развитых стран. В Послании Главы государства К. К. Токаева «Казахстан в новой реальности: время действий» крупному бизнесу рекомендовано «принятие «шефства» над региональными университетами в части их научной деятельности».

Большое внимание научно-технологическому развитию страны, привлечению науки к решению прикладных проблем уделяет предвыборная программа партии «Nur Otan». Со своей стороны, как руководитель вуза и как депутат Карагандинского областного маслихата, реализую комплекс мер дополнительной поддержки молодых ученых в университете. Это и широкое участие студентов, магистрантов и докторантов в финансируемых НИР, которые у нас выполняются в объеме не менее 1 млрд тенге в год, выделение ежегодных грантов вуза молодым ученым на проведение исследований, а также на обучение по программе постдокторантуры.

Для развития исследований в университете создана научная экосистема, которая сегодня включает шесть НИИ, 16 центров науки и инжиниринга, более 180 научных лабораторий, в том числе мирового уровня, Международный центр материаловедения. В КарТУ сформированы и начали действовать научно-образовательные комплексы «Цифровое машиностроение», «Нанотехнологии в металлургии», «Индустрия 4.0», «Биоинженерия». Все научные подразделения и центры аккредитованы и имеют полный комплекс современного, в том числе уникального оборудования и программного обеспечения мировых производителей — FESTO, Siemens, Schneider Electric, Mitsubishi Electric, Leica Geosystems, Agilent Technologies и других.

— Марат Кенесович, КарТУ имеет давние и тесные связи с ведущими промышленными предприятиями региона в части подготовки конкурентоспособных специалистов. А как сегодня вуз взаимодействует с реальным сектором экономики в области научных исследований?

— В качестве приоритетных задач программы научно-технологического развития страны Глава государства К. К. Токаев в своем Послании «Казахстан в новой реальности: время действий» определил привлечение науки для решения прикладных проблем национального уровня и сбалансированного развития регионов, в частности — формирование в Карагандинской области одного из центров высокотехнологических, наукоемких производств и технических услуг. Данная задача является приоритетным направлением в деятельности нашего вуза. Над решением этой задачи работают многие десятки творческих коллективов наших ученых в тесном взаимодействии с ведущими специалистами предприятий, в том числе в рамках хоздоговорных НИР. Будет усилено

взаимодействие с предприятиями-партнерами по разработке, финансированию и внедрению в производство инновационных технологий с высоким казахстанским содержанием.

Ученые университета имеют успешный опыт взаимодействия с ключевыми для национальной экономики промышленными компаниями в рамках возглавляемого акимом Карагандинской области Ж. Касымбеком регионального Совета по науке, инновациям и новым технологиям, а также действующего на базе вуза уже более 12 лет инновационно-образовательного консорциума «Корпоративный Университет». Взаимовыгодное сотрудничество университета с реальным сектором экономики региона помогло значительно увеличить объемы выполняемых вузом исследований и разработок, их коммерциализацию. Так, учеными вуза на базе Карагандинского машиностроительного завода им. Пархоменко организовано производство антикоррозионного покрытия на основе галлуазитовых нанотрубок «Сақтау», что позволило создать новые рабочие места и снизить импортозависимость. К настоящему времени выпущено 30 тонн готовой продукции по заказу АО «АрселорМиттал Темиртау», ТОО «Казаксервис», РМЗ ПО «Балхашцветмет» и других предприятий. Разработанный творческим коллективом ученых КарТУ инновационный продукт имеет все шансы выйти на экспортный уровень.

— Каковы дальнейшие планы университета в части развития научных исследований и повышения вклада науки в производство?

— Научно-исследовательская деятельность КарТУ будет сфокусирована на технологических инновациях и инжиниринге, развитии цифровой научной инфраструктуры, формировании и развитии новых востребованных производством научных направлений по повышению качества и конкурентных преимуществ продукции с максимальным казахстанским содержанием на основе наукоемких технологий.

Ученые вуза также активно участвуют в международных научных проектах, взаимодействуя с ведущими университетами и научными центрами США, Евросоюза, Канады, России, Китая и других стран в рамках 140 договоров о сотрудничестве.

Коллектив Карагандинского технического университета нацелен на качественное и результативное выполнение стратегически важных задач, поставленных Первым Президентом РК — Елбасы Н. А. Назарбаевым и Главой государства К. К. Токаевым по ускоренной технологической модернизации Независимого Казахстана на основе увеличения вклада науки в производство.

Проект д.т.н., профессора А. З. Исагулова занял второе место в рейтинге ученых, успешно коммерциализовавших научные разработки

Результаты рейтинга ТОП 30 ученых, успешно коммерциализовавших научные разработки, опубликованы на сайте АО «Фонд науки».

Ко дню науки АО «Фонд науки» в ходе реализации Закона РК «О коммерциализации результатов научной и (или) научно-технической деятельности» сформировал рейтинг ученых, достигших успешной коммерциализации результатов научной и (или) научно-технической дея-

тельности. Результаты рейтинга ТОП 30 ученых, успешно коммерциализовавших научные разработки, опубликованы на сайте АО «Фонд науки» (<http://science-fund.kz/>).

Проект «Повышение коррозионной стойкости черных и цветных металлов путем использования галлузитовых

нанотрубок», научный руководитель – д.т.н., профессор Исагулов А. З., в данном рейтинге занял призовое второе место.

Данный рейтинг способствует повышению интереса предпринимательского сектора к научным разработкам, а также ориентированию научных исследований на потребности бизнеса и демонстрирует реальный вклад науки в развитие наукоемкого производства и экономики страны.

ВМ технологии и цифровизация маркшейдерско-геодезических процессов

Международная онлайн-конференция посвященная 102-летию со дня рождения академика НАН РК Попова И. И. состоялась 15 апреля 2021 года.

Организатором мероприятия выступил д.т.н., профессор Низаметдинов Ф. К.

Участниками встречи стали ученые и специалисты из Казахстана, Германии, России и Узбекистана в области маркшейдерского дела и геодезии, ВМ-технологий и аэрофотосъемки.

Первая часть конференции была посвящена выдающемуся вкладу академика НАН РК Попова Ивана Иннокентьевича и его научной школы в развитие маркшейдерии и геодезии.

Во второй части конференции были заслушаны доклады на темы: «Мониторинг инженер-

ных сооружений с применением искусственных нейронных сетей» (Резник Б. Е., Берлин, Германия), «Модельно-информационное обеспечение маркшейдерско-геодезических работ» (Мустафин М. Г., Санкт-Петербург, Россия), «Преемственность маркшейдерского образования и направления сотрудничества» (Шоломицкий А. А., Новосибирск, Россия), «ВМ технологии и цифровизация маркшейдерско-геодезических процессов» (Ветошкин Д. Н., Новосибирск, Россия), «Цифровизация строительной отрасли» (Мансурова М. Е., Алматы, Казахстан), «Определение пространственного расположения скважин для оценки напряжений в породном массиве методом параллельных скважин» (Барышников В. Д., Новосибирск, Россия), «Развитие БПЛА-технологий в КарТУ» (Гроссул В. В., Караганда, Казахстан). Также участники онлайн конференции обсудили дальнейшее сотрудничество вузов Казахстана, России, Узбекистана и Германии.

Конференция показала необходимость регулярного проведения подобных мероприятий, на которых ученые деятели разных стран и вузов могли бы обсудить актуальные практические вопросы в сфере маркшейдерского дела и геодезии.

Итоги Евразийской патентной универсиады «Взгляд в будущее»

Евразийская патентная универсиада

К 25-летию Евразийской патентной организации Евразийским патентным ведомством была проведена Универсиада «Взгляд в будущее». На конкурс было подано свыше 120-и творческих работ по 8 научным направлениям из всех государств-участников Евразийской патентной конвенции.

Карагандинский технический университет поздравляет магистранта гр. ХТОВМ-20-1 Ержанову Д. Е. и научного руководителя, доцента каф. ХиХТ Нагуман П. Н. за занятое 3-место по направлению: «Мы – потомки Д. Менделеева. Нахичимич? Да! И продолжительность жизни увеличим!», а также желает новых творческих идей и высоких достижений!

Дін тазасын — діннен ізде

Әлемге аты танымал ғалым С. Хантингтон бүгінгі жаһандық мәдениет үрдісіне келесідей түсіндірме жасайды: «...Мен дамып жатқан әлемде қақтығыстың негізгі көзі бұдан былай идеология немесе экономика болады деп ойламаймын, қақтығыстардың басым бөліктерін мәдениет пен дін анықтайды» — деп жазған. Ал, Э. Гидденс ХХІ ғасырдағы «фундаменталист» пен «космополит» арасындағы қақтығыс мәселесіне көңіл аударған.

Немістің әлеуметтанушысы М. Вебер барлық құндылықтардың ішінен діни құндылықтар қоғамның дамуына ерекше әсер ететінін айтқан. Қазақстандық ғалым Рақымжан Қадыржанов «дін көзге көрінбейтін қызметімен қоса үлкен энергетикалық әлеуетке ие». Ғалымдардың пікірлерін талдайтын болсақ дін мәдениеттің негізі және қоғамды ауыз бірлікке шақырып, дамытудың түп көзі болып табылады.

Мәдениет пен жаһандану мәселелерін зерттеуші ғалымдар бүгінгі дамып жатқан мәдени жаһандануды модернизацияның жалғасы батыстың әлемге таратып жатқанына қауіптілігіне назар аударады. Әсіресе, мәдениеттің тек батыстың бұқаралық мәдениет ұстанымында

сипатталып, ал дәстүрлі ұлттық мәдениеттер архаикалық керегі жоқ тұрғыда көрініс алуа.

Көзқарастарды талдай отырып жаһандану мәдениетінің — жаһандану арқылы ұлттық рухани мәдениетін әлеуметтік — экономикалық сала арқылы деформациялап, мәдениетті өзгертіп жалпы адамзаттық техногендік өркеніет қалыптастыратынына көз жеткізуге болады.

Шәкәрім Құдайбердіұлы айтқандай: «Дін адамды бір бауыр қылмақ еді, Оны бөліп дұшпандық қару жасар. Сөйтіп бұзып бүлдіріп есіл дінді, Дін десе білімділер тұра қашар» — дегендей дінді бір жақты «терең білімсіз», «халықтың тарихынсыз» түсінудің салдарынан қоғамда түрлі түсініксіз жағдайларда көрініс алуа. Әсіресе жастар арасында. Жастардың санасы көбінесе «Tabula rasa» (латын тілінен аударғанда «бос тақта»), яғни дін туралы тиісті білім алмастан, жастар түрлі діни миссионерлердің сүйікті аудиториясы бола отырып, өздері үшін деструктивті діни ағымдардың идеяларын дұрыс деп санап, кейін осы қатарларға қосылады.

Қарағанды техникалық университетінің қабырғасында 2014 Рухани адамгершілікке тәрбиелеу бойынша Кеңес құрылған. Кеңестің мақсаты Университет қабырғасында оқытушылар мен студенттердің діннің түрлі ағымдарына өтіп кетпеулері үшін жоспарлы түрде түсіндіру жұмыста-

ры жүргізіліп отырады. Ақпан айында Университет қабырғасында Рухани адамгершілікке тәрбиелеу бойынша Кеңес, Қазақстан халқы Ассамблеясы және Әлеуметтік гуманитарлық пәндер кафедрасымен бірлесіп отырып «Ксенофобиялық, агрессивті радикалды діни нанымдар мен идеологиялардың мәні мен зияндылығын ашу» атты тақырыпта 110-нан астам студенттердің қатысуларымен офлайн және онлайн режимінде семинарлар өткізді.

Семинарға Қарағанды облысы «Конфессияаралық қатынастар проблемаларын зерттеу және талдау орталығы» КММ ақпараттық түсіндіру, сараптау және қарсы насихат жұмысы бойынша бөлім бастығы Далабаева Гульнар Бакеновна және аталмыш бөлімнің инспекторлары Метревели Кристина Витальевна, Назымбек Омар Мирхатулы, исламтанушы Муратов Канат Дулатович шақырылды.

Мамандар студенттерге әлеуметтік желілерде деструктивті псевдо дін өкілдері ғаламтор кеңістігін қалай жұмыс істейтіндіктерін түсіндіріп, деструктивті ағымдарға қалай енбеу керектігіне тоқталды.

Қазақстан халықтарының Ассамблеясы және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер кафедрасының аға оқытушысы, гуманитарлық ғылымдар магистрі Тусупбеков Жарқын Амантайұлы

К 130-ЛЕТИЮ А. ЕРМЕКОВА

ӘЛІМХАН әлемі

Қарағанды техникалық университеті ұжымының ұйымдастыруымен Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына және Әлімхан ЕРМЕКОВТИҢ 130 жылдығына арналған «Әлімхан Ермеков және қазақстандық мемлекеттіліктің қалыптасуы» атты халықаралық ғылыми-практикалық онлайн-конференциясы жоғары деңгейде өтті.

Конференцияны Қарағанды техникалық университеті ұжымының ұйымдастыруы да заңдылық. Өйткені, Алаш Орда үкіметінің мүшесі, математикадан қазақтан шыққан тұңғыш профессор, алғашқы қазақ тіліндегі математика оқулығының авторы Әлімхан Ермеков 1955 жылдан 1961 жылға дейін Қарағанды политехникалық институтында (қазіргі Қарағанды техникалық университеті) Жоғары математика кафедрасында жұмыс істеді.

Шараға облыс және Қарағанды қаласы әкімдіктерінің, мемлекеттік органдардың өкілдері, ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаттары, шетелдік (АҚШ, Ұлыбритания, Германия, Қытай, Ресей, Болгария, Словакия) және қазақстандық жоғары оқу орындарының ғалымдары, ғылыми орталықтардың, мұрағаттар мен мұражайлардың өкілдері, Қарту профессорлық-оқытушылар құрамы, студенттері, магистранттары мен докторанттары қатысты.

Жер сатылатын зат емес

Мемлекет қайраткері, дипломат Төлеутай Сүлейменов конференцияның ашылу салтанатында: «Жер сатылатын зат емес. Ол — бізге ата-бабамыздың қалдырған аманаты. Алаш үкіметінің басшысы болған Әлихан Бөкейханов алаштықтардың арасындағы ең жасы болған Әлімхан Ермековке зор сеніммен ауыр жүк артты. 1920 жылғы 17-тамызда Мәскеуде В. Лениннің басқаруымен өткен Бүкілодақтық Халық Комиссарлары Кеңесінің отырысында Әлімхан Әбеулы Қазақ мемлекетінің шекарасы туралы баяндама жасады.

Республиканың шекарасы туралы өткір пікірталас барысында ол Қазақстанға Каспий жағалауы, Ақмола және Семей облыстары сияқты өте маңызды бірқатар аумақты қайтарып алуға қол жеткізді. Біз мұны ұмытпауымыз керек. Мұндай конференцияларды өткізу жастарға серпін береді» десе, Мәжіліс депутаты Берік Әбдіғалиұлы: «Қарағандылықтар үлкен істер атқаруда. Әлімхан Ермеков жас болса да Алаш Орда өкілі болып қызмет етті. Мәскеуде жер мәселесімен айналысты. Сол кезеңде оның дипломатиялық қыры ашылды. Ғылым жолында аянбай еңбек етті. Конференцияға сәттілік тілеймін» деп ақжарма тілегін жеткізді.

«Әлімхан Ермековтың өмірі өте күрделі болды. Көптеген серіктес-алашордалықтардың қайғылы тағдырынан аман қалған. Ол он бес жылдан астам өмірін лагерьлерде саяси тұтқын ретінде өткізді. Сонымен қатар, өмірінің соңына дейін ол өзінің мақсаттарына адал болды. Әлімхан Ермеков мұғалім, тәлімгер, ғалым, азамат және патриот ретінде белсенді, мазмұнды өмір сүрген. Біз көрнекті жерлесіміздің есімін және оның еліміздің қалыптасуына қосқан баға жетпес үлесін мақтан ете аламыз», — деп атап өтті облыс әкімінің орынбасары Абзал Нүкенов.

Ермековтің немересі болу — жауапкершілік тудырады

Әлімхан Ермековтың немересі, MARY ADI EDUCATION (Ұлыбритания) компаниясының басшысы, экономика ғылымдарының кан-

дидаты Олег Ермеков: «Менің жолым болды. Балалық және жас кезімде мен Әлімхан Ермеков сияқты ерекше тұлғаның қасында болдым. Тек атам ғана емес, шынымен де керемет тәрбиеші және мұғалім болды. Менің туған атам ұлттық элитаға жататын, қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуы үшін көп жұмыс жасаған адам, қоғамдық саяси, қайраткер және оқытушы Әлімхан Ермеков болғанын ұғыну менің бойымда әрқашан мақтанш сезімін емес, жауапкершілікті тудыратын. Атам өте кішіпейіл болды. Жас кезімде сол кісілердің үйіне барғанда осы қасиетіне көз жеткіздім. Жолдастары, замандастары, сонымен қатар қаладан да ауылдан да атамды іздеп келушілер көп болды. Ешкімді аламайтын, айтқандарын тыңдап, мәселелері болса қолынан келгенше шешуге тырысатын. Әлімхан атам қандай жұмысқа кіріссе де ыждағатпен істейтін. Адамгершілігі мол еді. Бізді де азамат болуға тәрбиеледі», деп еске алды.

Аға буыннан тәлім алған, техника ғылымдарының кандидаты, профессор Савет Сағынтаев өз баяндамасында Әлімхан Ермековтің өзіне қолдау білдіргені туралы айтты. «Әлімхан ағамыз математик, әрі ұлағатты ұстаз бола білді. Ол кісінің маған жасаған қамқорлығын ұмытпаймын. «Соңымнан ерген әріптесім» деп маған үлкен баға беріп, зор сенім артты» дейді Савет Сағынтайұлы.

Семейде де ізі қалды

Ал, Әлімхан Ермековтің Семей қаласындағы өткен өмір жолы туралы осы қаладағы Мұхтар Әуезов атындағы педагогикалық колледждің директоры Шағангүл Жанаева: «Іргетасы сонау 1903 жылы қаланған, 118 жылдық тарихы бар білім шаңырағында ұлтымыздың ұлылары М. Әуезов, Ж. Аймауытов, Қ. Сәтбаев, Ә. Марғұлан, Ш. Аймановтармен бірге Алаш арысы Әлімхан Ермеков те білім алды. Оқу орнының жарқын бір беті Қазақ Ғылым Академиясының тұңғыш президенті, геология ғылымының ХХ ғасырдағы аса көрнекті өкілі, академик Қаныш Имантайұлы Сәтбаевтың есімімен тікелей байланысты. Әлімхан Ермеков бұл оқу орнына 14 жасында түсіп, 21 жасында бітіріп шықты. Айта кету керек, Орынборда 1917 жылы желтоқсанның 5-і мен 13-і аралығында өткен Екінші Жалпықазақ құрылтайының қаулысында Семей қаласы Алаш автономиясының астанасы, Алаш Орда халық кеңесінің орнатылатын жері болып жарияланды. Нақты айтқанда, Алаш үкіметінің ғимараттары Ертістің сол жағасындағы Жаңа Семейде орналасқан. Жаңа Семейді ол кезде орысша «Заречная слобода» деп атаған, ал, қазақша халық оны аталмыш тарихи оқиғаларына байланысты Алаш қаласы деп жүрген» дейді.

Тарих жастарға керек

Ал, Томск мемориалдық мұражайының басшысы, академик Д. Лихачев атындағы сыйлықтың лауреаты, М. Шатилов атындағы ТООМ жанындағы тарихи жадты зерттеу орталығының аға ғылыми қызметкері Василий Ханевич болса кудалауға түскен арыстарымыз жазасын өтеген «Следственная тюрьма НКВД» туралы айтып берді. Томск политехникалық

К 130-ЛЕТИЮ А. ЕРМЕКОВА

университетінің музейлер кешенінің экспозициялық және көрме жұмысы жөніндегі маманы Вадим Лобанов Әлімхан Ермековтің Томскіде оқығаны туралы тарихи деректерді алға тартты. Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің ҚХА институтының директоры, тарих ғылымдарының докторы, профессор Жанна Қыдыралина: «Алаш арыстары туралы көп айтылуы, жазылуы керек. Тарих жастарға керек. Ата-бабамыз армандаған ел еркіндігіне жетіп, Тәуелсіз мемлекет атандық. Осы жолда құрбан болған, қудаланған азаматтарымызды мәңгі есте сақтауымыз керек», — дейді. Қарағанды облысының мемлекеттік мұрағатының басшысы Жанагүл Тұрсынова қорда сақталған Әлімхан Ермековке қатысты құжаттар туралы сөз қозғады.

Жоғалып кеткен жазбалары табылса...

Еуразия гуманитарлық институтының профессоры, тарих ғылымдарының кандидаты Қанат Өскембаев: «Әлімхан Ермеков қоғам қайраткері, қазақтың тұңғыш математик-профессоры, Алаш қозғалысының көрнекті өкілдерінің бірі болды. Әлімхан Ермеков сондай-ақ көрнекті ұйымдастырушы-ғалым және көрнекті педагог ретінде ғылымға елеулі үлес қосты. Математика пәнінен сабақ беріп, сол курс бойынша қазақ тілінде тұңғыш ғылыми еңбектер жазды. 1935 жылы оның әуел баста екі кітап болып жарияланған «Ұлы математика курсы» («Курс высшей математики») атты кітабының 1-бөлімі «Қазақстан» баспасында жарық көрді. Редакторы Құдайберген Жұбанов. 10 мың данамен шықты. 180 бет және 80 сызбадан тұрады. 1936 жылғы 26 беттік «Математика басылымдарындағы ғылыми терминдер», 1937 жылғы «Детеринанттар теориясының негіздері» атты еңбектері математика тарихына өшпес мұра болып кірген. Өкінішке орай, осы еңбектердің бәрі кейін кітап сөрелерінен алынып, оның атын атауға мүлдем тыйым салынды. «Жоғары математика курсының» екінші бөлімі де әзірленді. Бірақ,

кейінгі еңбек жарыққа шықпай қалды. Осы сияқты жоғалып кеткен жазбалары табылып жатса жақсы болар еді», — дейді.

Олимпиада қорытындысы шықты

Жалпы жиында барлығы тоғыз баяндама тыңдалды, содан кейін жұмыс секциялар бойынша жалғасты. Конференция қорытындысы бойынша іс-шараны ұйымдастырушылар 78 баяндамадан тұратын жинақ шығаруға уәде берді. Ұйымдастырушылар 7-14 сәуір аралығында өткен Жоғары математика пәні бойынша Республикалық студенттік олимпиаданы қорытындылады. Оған Қазақстанның 14 облысынан 20 ЖОО студенті қатысты. I орын Е. Бөкетов атындағы ҚарУ студенті Александр Ахметшинге берілді. II орынды Е. Бөкетов атындағы ҚарУ студенті Антон Асқазков және Назарбаев Университетінен Мадина Өткел өзара бөлісті. III орынды ҚарТУ студенттері Дарья Матыцына, Әлема Толуғазы және Назарбаев Университетінің оқушысы Бақытжан Құрманбек иеленді.

Халықаралық ғылыми-практикалық онлайн-конференцияға қатысушылар баяндама жасағандарды тыңдап және талқылағаннан кейін:

1. Саяси қуғын-сүргін құрбандарын, оның ішінде Қазақстанның бостандығы, тәуелсіздігі және аумақтық тұтастығы үшін күресте ерлік көрсеткендерді мәңгі есте қалдыру жөніндегі ҚР мемлекеттік бағдарламасын әзірлеу және қабылдау шеңберінде Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығы мен Ә. Ермековтің 130 жылдығына арналған «Әлімхан Ермеков және қазақстандық мемлекеттіліктің қалыптасуы» атты халықаралық ғылыми-практикалық онлайн-конференциясының жұмысы өзекті деп танылсын.

2. Білім және ғылым министрлігіне жаратылыстану ғылымдары саласындағы жетістіктері үшін жас ғалымдарға Ә. Ермеков атындағы стипендия тағайындау туралы ұсыныспен шығу.

3. «Қарағанды техникалық университеті» КЕАҚ Директорлар кеңесіне жаратылыстану және гуманитарлық ғылымдар саласындағы жетістіктері, сондай-ақ үздік үлгерімдері үшін ҚарТУ студенттеріне атаулы стипендия тағайындау туралы ұсыныспен шығу.

4. Қарағанды техникалық университетінің базасында тұңғыш қазақ математигі және профессоры — Әлімхан Ермековтың туған күніне орай гимназия, мектеп, лицей, колледж және жоғары оқу орындарының оқушылары арасында математика (жоғары математика) бойынша жыл сайынғы республикалық олимпиада өткізілсін.

5. Қазақстанның қазіргі жастарының бойында патриотизм сезімін тәрбиелеу мақсатында Әлімхан Ермековтың тұлғасы туралы толық метражды деректі және көркемфильмдер түсіруді қаржыландыру ұсынысымен Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің басшылығына шығу керек» деген шешім қабылдады.

Әдебиет БЕЛГІБАЙҰЛЫ,
<https://ortalyq.kz/>

НАШИ ДОСТИЖЕНИЯ

Определены победители I этапа Республиканской студенческой олимпиады по специальностям «Строительство» и «Производство строительных материалов, изделий и конструкций»

На кафедре «Строительные материалы и технологии» Карагандинского технического университета прошел Первый (внутривузовский) этап XII Республиканской студенческой олимпиады.

Проверить свои знания решились 60 студентов 2-3 курсов:

«Технология строительного производства» – 13 студентов;

«Строительные материалы» – 20 студентов;

«Технология бетона» – 27 студентов.

Председатель жюри:

Киргизбаев А. Т., к.т.н., доцент, ЕНУ им. Л. Н. Гумилева.

Состав комиссии:

1. Лопачук П. Н., директор ТОО ЖБИ-Логистика;

2. Рахимова Г. М., к.т.н., доцент кафедры СМиТ;

3. Касимов А. Т., к.т.н., доцент, кафедры СМиТ;

4. Серова Р. Ф., к.т.н., доцент, кафедры СМиТ.

Олимпиада проводилась в два тура:

I тур – тестирование;

II тур – решение трех ситуационных задач.

Задания сформированы по компетенциям дисциплин, вынесенных на олимпиаду.

Призовые места заняли следующие студенты:

Строительные материалы (каз. гр.):

• Темірбай Мәди Русланұлы, научн. рук. – ст. преп. Икишева А. О.

• Ниязова Венера Ерлановна, научн. рук. – асс. Киреева А. О.

• Сызбекқызы Ғалия, научн. рук. – ст. преп. Бакирова Д. Г.

Строительные материалы (русс. гр.):

• Жардем Айдана Курмангалиевна, научн. рук. – преп. Хан М. А.

• Тажентаева Эльмира, научн. рук. – ст. преп. Дивак Л. А.

• Картошкин Михаил Олегович, научн. рук. – к.т.н., доц. Калмагамбетова А. Ш.

Технология бетона (каз. гр.):

• Бектасов Диас Қанатұлы, научн. рук. – к.т.н., доц. Рахимов М. А.

• Әзімбай Жансая Саясатқызы, научн. рук. – преп. Иманов Е. К.

Технология бетона (русс. гр.):

• Рыспаев Мақсат Қайратұлы, научн. рук. – д.т.н., проф. Байджанов Д. О.

• Селюков Игорь Дмитриевич, научн. рук. – к.т.н., доц. Серова Р. Ф.

Технология строительного производства (каз. гр.):

• Хантурина Меруерт Қуаныштаевна, научн. рук. – ст. преп. Толеубаева Ш. Б.

• Батырбаева Назерке Арыстанбекқызы, научн. рук. – д.т.н., проф. Утепов Е. С.

• Тұяқбай Айгерім Елжанақызы, научн. рук. – д.т.н., проф. Жакулин А. С.

Технология строительного производства (русс. гр.):

• Кусаинова Дамира Бериковна, научн. рук. – ст. преп. Жаутикова С. А.

• Сериков Узак Абилгазиевич, научн. рук. – ст. преп. Пчельникова Ю. Н.

• Цхай Татьяна Андреевна, научн. рук. – ст. преп. Курохтина И. А.

• Шортанов Тимур Ержанович, научн. рук. – преп. Кусаинов Е. Б.

Призеры Первого (внутривузовского) этапа XII Республиканской студенческой олимпиады по специальностям «Строительство» и «Производство строительных материалов, изделий и конструкций» направляются для участия во втором этапе XII Республиканской студенческой олимпиады, который будет проводиться в Международной образовательной корпорации (КазГАСА) в г. Алматы.

Студенты КарТУ заняли призовые места в Международной онлайн-конференции

Мероприятие под названием «Европа и Азия: на пересечении культур» организовано Орским гуманитарно-технологическим институтом с участием студентов Карагандинского технического университета.

Целью встречи была популяризация достижений казахстанской и российской науки, развитие международного сетевого проектно-исследовательского сообщества преподавателей высшей школы, основанного на применении исследовательской деятельности в образовании, а также формирование у студентов интереса к научному поиску и стремление к повышению своего интеллектуального и культурного уровня.

Задачи мероприятия:

- создать условия для формирования навыков экспериментально-исследовательской и творческой деятельности студентов;
- способствовать формированию у студентов социально активной позиции; способности к целостному видению мира сквозь призму научного и художественного поиска, исследования, эксперимента;
- приобщать студентов к духовно-нравственным ценностям отечественной и мировой науки;

- способствовать формированию банка педагогических технологий и методических разработок, накоплению материала в портфолио преподавателей и студентов.

По итогам конференции были определены победители в секции «Основные направления и проблемы взаимодействия языков и языкового образования»: I место – Иванова М. (научный руководитель Докучаева Н. В.); Темірбай Д. (научный руководитель Азимбаева Ж. А.); Мукашева К. (научный руководитель Иванова С. А.); Аршева А. (научный руководитель Тлеумбетова Д. Б.); II место – Жасимова А., Серик Т. (научный руководитель Азимбаева Ж. А.).

Поздравляем наших победителей!

НАШИ ДОСТИЖЕНИЯ

Республиканский айтыс молодых поэтов

Оспанову Бекарысу, студенту группы БТ-17-2, присуждено 1-е место в областном айтысе поэтов, посвященном 155-летию лидера Алашорды Алихана Бокейханова, 130-летию государственного и общественного деятеля, профессора математики Алимхана Ермекова, 145-летию активиста, члена правительства Алашорды Жакыпа Акбаева. Поздравляем с заслуженной наградой! Желаем успехов и новых достижений!

Шәкен Жансая стала победительницей Республиканской предметной олимпиады

По дисциплине «Пожарная безопасность» под руководством старшего преподавателя КартУ Сулейменовой Н. М. Шәкен Жансая Сұңғатқызы заняла 1 место.

Студенты ОП «БЖДЗСОС» 8 и 9 апреля 2021 года участвовали во II этапе XIII дистанционной Республиканской предметной олимпиады среди студентов вузов РК, проводимой на базе Карагандинского университета им. Е. А. Букетова по специальности 5B073100 – «Безопасность жизнедеятельности и защита окружающей среды».

1 место по дисциплине «Пожарная безопасность» заняла Шәкен Жансая Сұңғатқызы (группа БЖД-17-2) под руководством старшего преподавателя Карагандинского технического университета Сулейменова Н. М.

Студенты факультета Информационных технологий стали победителями I-го этапа XIII Республиканской предметной олимпиады

Студенты ФИТ Кривых С. Ю., Ким Л. А., Бринстер В. В. прошли I этап XIII Республиканской предметной олимпиады (онлайн) среди студентов высших учебных заведений РК по образовательной программе 6B06102/5B070300 «Информационные системы» и подали заявку для участия во II этапе олимпиады. Поздравляем наших счастливых и желаем удачи!

Архитектура и Строительство

14-16 апреля 2021 г. на базе Международной образовательной корпорации (КазГАСА) проходила Республиканская предметная олимпиада по направлению «Архитектура и Строительство», группа «Градостроительство, строительные работы и гражданское строительство».

Победителями Олимпиады стали студенты кафедры СМиТ Карагандинского технического университета.

- По дисциплине «Геотехника»:
1. Студентка гр. С-18-2 Цхай Татьяна А. – диплом I степени (научный руководитель Курохтина И. А.)
 2. Студентка гр. С-18-2 Кусинова Дамира – диплом III степени (научный руководитель Жаутикова С. А.)

3. Студентка гр. С-18-1 Батырбаева Н. – диплом III степени (научный руководитель Утепов Е. С.).

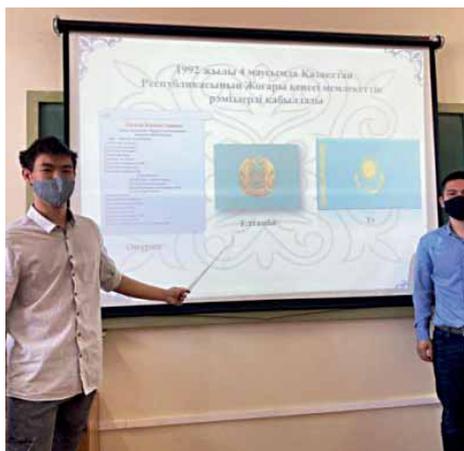
По дисциплине «Строительные материалы»:

1. Студентка гр. ПСК-18-2 Тажентаева Э. – диплом III степени (научный руководитель Дивак Л. А.)

Поздравляем наших победителей и желаем им новых достижений!

ВСЕМИРНЫЙ ДЕНЬ

День символики Республики Казахстан

Заведующей кафедрой казахского языка и культуры Карагандинского технического университета К. С. Калыбековой и старшим преподавателем К. К. Нуржановой в 19.04.2021 г. был проведен мастер-класс со студентами группы ЭЭ-20-

4 на тему «Рәміздер – ұлттық нысан» в честь Дня символов Республики Казахстан.

Цель мастер-класса:

1. Развитие понимания происхождения и значения символов в истории.

2. Развитие у студентов памяти и мотивации правильно излагать свои мысли.

3. Воспитывать у студентов патриотизм, нравственность, служение Родине, народу, уважение и почитание к Флагу, Гербу, Гимну страны, знание истории народа.

В мастер-классе «Рәміздер – ұлттық нысан» были показаны слайды, связанные с символами РК, работа с красочными картинками, буклетами, картами, рассказывались пословицы, поговорки о Родине, земле.

Всемирный день книг!

23 апреля отмечается всемирный день книги и авторского права. В честь этого Областная библиотека имени Гоголя провела встречу среди любителей классической литературы, поэзии для обмена мнениями и интересами. Активная и творческая молодежь Карагандинского технического университета приняла самое активное участие в мероприятии и показала свои знания в сфере литературы.

Всемирный день охраны труда

На кафедре «Рудничная аэрология и охраны труда» 27 апреля 2021 года был проведен круглый стол на тему: «Адам үшін ең алтын қазына – еңбек ете білу, еңбекті қорғай білу» с участием и.о. проректора КарТУ по воспитательной работе Құттыбай М. Ж., председателя профсоюзного комитета КарТУ Алпысбаевой Н. А., декана горного факультета Жолдыбаевой Г. С., начальника отдела Карагандинского областного управления инспекции труда Шаяхметова М. Ж., главного специалиста отдела производственной безопасности и охраны труда ТОО «Корпорация Казахмыс» Мусахановой М. С., инженера отдела охраны труда и экологии ТОО «Maker (Мэйкер)» Амиркеновой Ф. Ж., инженера отдела охраны труда и безопасности КарТУ Мадалиева М. Б., а также ППС и студентов кафедры РАИОТ.

Участовавшие гости круглого стола отметили в своих выступлениях о важности и актуальности сегодняшнего праздника – Всемирного дня охраны труда и подчеркнули, что только в результате строгого соблюдения требований охраны и безопасности труда, обеспечивается безопасность на рабочих местах и здоровье работающих на производстве.

ВСЕМИРНЫЙ ДЕНЬ

Тонкости земного дела

1 апреля 2021 года кафедра ГРМПИ на платформе ZOOM провела круглый стол, посвященный Дню Геолога.

В работе круглого стола приняли участие: руководитель ГУ «Межрегиональный департамент «Центрнаузедр» Комитета геологии и недропользования Маукулов Нурлан Оразбекович и его заместитель – Жунусов Асылхан Жумажанович; руководитель отдела изучения состояния МСБ Кенжебаева

Гульнара Болатовна; выпускник кафедры ГРМПИ, доктор PhD Макар Дастан Кайратович; д.т.н., профессор кафедры ГРМПИ Портнов Василий Сергеевич, а также преподаватели и студенты горного факультета.

В своих выступлениях гости, и участники встречи отмечали актуальность подобных мероприятий, особенно в рамках реализации Концепции развития геологической отрасли до 2030 года. Огромный вклад в реализацию этой программы вносят геологи Центрального Казахстана. В подготовку квалифицированных кадров для геологических организаций достойный вклад вносит КарТУ.

Цель круглого стола – ознакомление студентов с геологическими предприятиями, сотрудниками геологической отрасли.

В Карагандинской области в геологической отрасли работает много прекрас-

ных специалистов, которые познают новое, передают свои знания и опыт молодому поколению. Рождаются новые виды работ, новые методы исследований. Геологи всегда в пути. Они осваивают новые виды геологических съемок, уточняют на картах геологические границы, наносят на карты все новые и новые месторождения полезных ископаемых. В этих поисках рождается будущее!

Всемирный день энергоэффективности

Внедрение энергоэффективных стратегий в настоящее время является основополагающим инструментом модернизации промышленности, жилищно-коммунального хозяйства и транспортного сектора. Прогрессивная политика энергосбережения и энергоэффективности позволяет укрепить энергетическую и экологическую безопасность государства. Кроме того, обеспечение повышения энергоэффективности стимулирует внедрение новых инновационных технологий и решений, что, в свою очередь, стимулирует активное взаимодействие между развитием науки и передачей технологий.

Промышленное предприятие является сложным организмом, который требует постоянного контроля его состояния. Для повышения эффективности управления расходом электрической энергии целесообразно внедрять автоматическую систему технического учета электрической энергии, которая позволяет в реальном времени отслеживать расход энергии по цехам и участкам объекта. Данная система позволяет отслеживать параметры электрической сети: ток, напряжения, частота, коэффициент мощности.

Повышение энергоэффективности предприятия может достигаться за счет повышения надежности работы электрооборудования. Надежность работы оборудования

зависит от частоты отказов. Отказ работы оборудования может иметь далеко идущие последствия, такие как нарушение технологического цикла, массовый брак продукции и опасность для жизни технического персонала. Речь идет не только глубокой модернизации и замене старого оборудования на новое, но и тщательном и скрупулезном техническом обслуживании имеющегося оборудования. Ремонт и эксплуатация оборудования должны проводиться на должном уровне, соблюдая требования завода-изготовителя.

Повышение эффективности предприятия производится за счет снижения потребления энергоресурсов, таких как моторное топливо и тепловая энергия. Тепловая энергия на предприятии берется или из общей сети или если предприятие находится за чертой города, то соответственно наличием своих котельных, используемых в качестве топлива мазут, уголь, газ, дизельное топливо. Снижение потребления данных ресурсов достигается путем повышения КПД котельной. Главным элементом котельной является котёл. КПД котельной зависит от многих факторов: качества топлива, наличием тепловых потерь

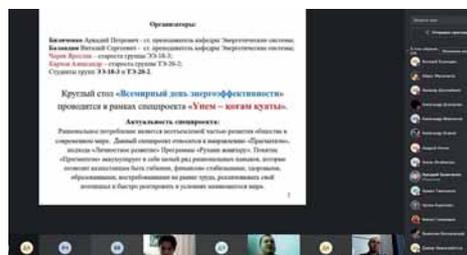
в трубопроводах, системы теплоснабжения предприятия (закрытая или открытая), вида теплоносителя, потерь на недожог топлива. Для повышения эффективности работы котла применяются различного рода теплообменники. Данный аппарат позволяет снимать тепло с отходящих газов котла.

Всемирный день энергоэффективности проводят 5 марта. Для повышения популяризации энергосбережения во всех сферах жизни среди студентов университета был проведен круглый стол.

Повышение осведомленности студентов о рациональном использовании энергии было целью мероприятия. В итоге удалось познакомить участников встречи с государственными стандартами по энергосбережению, развивать мотивацию студентов к энергосберегающему поведению и углубить знания о личной составляющей в этом процессе.

По итогам встречи студенты отметили, что использование энергосберегающих технологий позволит сократить потребление всех видов топлива на выработку энергии в сфере ЖКХ и в быту.

Баладин В. С.,
старший преподаватель кафедры ЭС

Дружба народов — один из источников Победы в Великой Отечественной войне

Есть события, значение которых не тускнеет от неумолимого бега времени и которые не стираются из памяти людей. Воспоминания о них бережно хранятся и передаются из поколения в поколение, переживают века. Память — это связующее звено между прошлым и будущим!

День Победы — это не просто праздник! День Победы — это один из величайших дней. Эту дату никогда не вычеркнут из истории, она останется навечно в календаре, и всегда будет напоминать о тех страшных событиях.

В преддверии празднования 76-летия Победы в Великой Отечественной войне с 5 апреля по 15 апреля 2021 г. кафедрой русского языка и культуры был организован и проведен Республиканский конкурс эссе «Дружба народов — один из источников Победы в Великой Отечественной войне».

Цель конкурса — формирование чувств национальной гордости и патриотизма в молодежной среде, уважительного отношения к истории своего государства, повышения значения Победы в истории, ее влияния на формирование национального самосознания.

Для достижения поставленной цели конкурса организаторы обозначили следующие задачи:

- формирование у студентов коммуникативной компетенции;
- приобщение молодого поколения к духовно-нравственным ценностям своей страны;
- воспитание творчески активной и самостоятельной личности с нравственной позицией и самопознанием;
- воспитание уважения к себе и к другим;
- воспитание в студентах любви к знанию истории и культуры своей страны.

Согласно условиям конкурса участники должны были написать эссе, проявив при этом ори-

гинальность в изложении текста и патриотичность в его содержании.

Все участники были едины во мнении, что празднование такого рода исторических дат и событий в стране необходимо, так как они напоминают молодому поколению о славных победах солдат, определивших ход развития нашего государства и его настоящий день.

В своих работах участники конкурса подчеркивали, что знание истории о героизме своих предшественников делает нашу молодежь лучше, сплоченнее, патриотичнее и дает ей возможность чувствовать себя более уверенно и на международной арене, воспитывает гордость за свою страну.

В конкурсе приняли участие студенты из 8 вузов Казахстана.

Ребята показали хорошие результаты: все участники справились с поставленной задачей и стали победителями и призерами конкурса.

Конкурсная комиссия определила победителей:

- I место:**
- Елутаева Аида (руководитель Алдашева Г. Б.), группа 101 Стом. ЗКМУ им. М. Оспанова (г. Актобе);
 - Бейбіт Шұғыла (руководитель Азимбаева Ж. А.), группа СТ-20-1 КарТУ (г. Караганда).

- II место:**
- Жұмаділ Перизат (руководитель Тимохина Т. В.), группа ИС-20-1 КарТУ (г. Караганда);
 - Қалдарбеков Саят (руководитель Ақынжанова А. А.), группа ИС-20-1 КарТУ (г. Караганда).

III место:

- Абдуали Аружан (руководитель Н. В. Докучаева), группа АиУ-20-2 КарТУ (г. Караганда);
 - Кулик Турар (руководитель Молдассанова А. А.), группа SIS-2002 МУИТ (г. Алматы).
- Конкурсная комиссия определила лучшие работы по трем номинациям:

Номинация «За оригинальность и творческий подход»

1. Ғалы Ернар, группа 13, Евразийский национальный университет им. Гумилева, г. Нур-Султан.
2. Савельев Артем, 5 поток фарм, НАО МУК, г. Караганда.
3. Разакберли Гулим, группа СИБ-19, ФИТ, Евразийский национальный университет им. Гумилева, г. Нур-Султан.

Номинация «За стиль написания и цельность изложения»

1. Тойшыбекова Айгерим, группа ССИМ-20-1, Алматинский технический университет, г. Алматы.
2. Дуйсенбек Айым, факультет математики и информационных технологий, Карагандинский университет им. Е. А. Букетова.
3. Толеужан Еркен, Балхашский многопрофильный колледж.

Номинация «За лучшую аргументацию»

1. Каниева Малика, группа ИС-20-1, Карагандинский технический университет, г. Караганда;
2. Қайролла Диана, группа ОПИ-20-1, Карагандинский технический университет, г. Караганда.
3. Жумабаева Алтынай, группа 11Б Общая медицина, Западно-Казахстанский медицинский университет им. Марата Оспанова, г. Актобе.

Организаторы выражают благодарность всем участникам конкурса за активное участие и выполненную работу.

Тәуелсіз елдің — тәуелсіз ұланымын

Қарағанды техникалық университеті «Қазақ тілі және мәдениеті» кафедрасының меңгерушісі Қ. С. Қалыбекованың және кураторлары М. Т. Оспанғалиева, Қ. М. Хамзина, Г. Қ. Сағатова, Л. М. Күлейменованың, аға оқытушы К. К. Нұржанованың ұйымдастыруымен Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына орай 2021 жылдың 18 наурызында «Тәуелсіз елдің — тәуелсіз ұланымын» тақырыбында аймақтық мәнерлеп оқу сайысы өтті.

Мақсаты мен міндеттері:

- қазақстандық жазушылардың шығармаларынан үзіндіні мәнерлеп оқу;
- студенттер арасында кітап оқуды насихаттау;
- студенттердің оқырмандық көзқарасын кеңейту;
- өскелең ұрпақтың шығармашылық және зияткерлік қабілетін дамытуға жағдай жасау.

Сайысқа Қарағанды және Қарағанды облысының Балқаш, Жезқазған, Сәтбаев қалаларының университеттері мен колледждерінің студенттері қатысты.

Қатысушылар өлеңдерді жатқа айту арқылы Отанына деген сүйіспеншіліктерін дәлелдеді.

Іс-шараның қазылар мүшелері: аға оқытушы Хасен М.Ә., п.ғ. м., аға оқытушы Әбілқасов Ф. М., ф.ғ.к., проф. Әубәкіров Н. М.

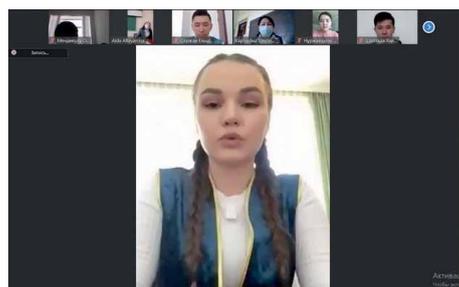
«Мәнерлеп оқу» номинациясы бойынша сайыстың жеңімпаздары:

Гран-при — ҚарТУ, Шафрик Екатерина Лог-20-2 (жетекшісі Шегебаева Г. Е.);

Бірінші орын — Жезқазған қ., «Жасөспірімдер» үйі, Крестьянникова Елена (жетекшісі Ақшбекова Г. А.);

Балхаш қаласының медициналық колледжі (БМК), Нұржанқызы Торғын (жетекшісі Есентаев Н. Т.);

Екінші орын — Жезқазған қ., «Жасөспірімдер» үйі, Рыбина Лилия (жетекшісі Жұматов Г. К.);

Е. А. Бөкетов атындағы ҚарМУ, Елшібеков Сержан (жетекшісі Кадина Ж. З.);

Үшінші орын — ҚарТУ, Шайзада Хайрол ОП-20-1 (жетекшісі Оспанғалиева М. Т.);

ҚарТУ, Амантаев Асқар ТТ-20-1 (жетекшісі Күлейменова Л. М.)

«Үздік өлең» номинациясы бойынша сайыстың жеңімпаздары:

Бірінші орын — ҚарТУ, Ержан Айсұлу ОП-20-1с (жетекшісі Хамзина Қ. М.);

Екінші орын — ҚарТУ, Степанов Егор НД-20-3 (жетекшісі Нұржанова К. К.);

Үшінші орын — ҚарТУ, Жарылқасымова Мунира Лог-18-1 (жетекшісі Сағатова Г. Қ.).

Іс-шараны өткізуге белсенділік танытқаны үшін Э-20-2 тобының студенті Аллаярова Аида алғыс хатпен марапатталды.

Қасым Аманжоловтың 110 жылдығына арналған

«Дауылды жырдың дауылпазы»

атты әдеби кеш

шығармашылығын меңгерту, жеке тұлғасын таныту, ақын шығармашылығына қызығушылықты ояту.

Қасым Аманжолов
(1911-1955)

Дауылды жырдың дауылпазы

Литературный вечер, посвященный 110-летию со дня рождения Касыма Аманжолова, состоялся в КарТУ.

Своей смелой, правдивой, глубоко проникновенной и бурной поэзией Касым Аманжолов завоевал любовь читателей нескольких поколений и оказал огромное влияние на молодые таланты. Благодаря богатому духовному литературному наследию народа, Касым — это человек, который пришел в казахскую литературу, казахскую поэзию с особым вдохновением и особым

чувством собственного голоса. В этот вечер были затронуты темы о трагическом детстве Касыма, о мечтах, которые он не смог осуществить при жизни. Заслушаны несколько фактов о жизни и творчестве, рассказана работа исследовательских центров г. Караганды.

Гости вечера:

Жарылғапов Жансая Жаңғазыұлы — доктор филологических наук, профессор, руководитель Научно-исследовательского центра Касымоведения, литературовед.

Серік Сағынтай — председатель Карагандинского областного филиала Союза писателей Казахстана, главный редактор республиканского литературного общественного журнала Касыма, писатель.

Алмаз Әмірбекұлы Мырзахметов — член Союза писателей Казахстана, писатель.

Қайырбек Сәуле Нәзірбекқызы — учитель казахского языка и литературы ОШ №4 г. Темиртау, заместитель директора по воспитательной работе, Касымовед, педагог-исследователь с 20-летним педагогическим стажем, уроженка с. Касым.

Хамзина Карлыгаш Мауеновна — кандидат филологических наук, доцент кафедры казахского языка и культуры Карагандинского технического университета.

Организаторы мероприятия: старший преподаватель кафедры химии и химических технологий Алиева М. Р. и преподаватель Амирхан А. А., студенты групп БТ, ХТОВ, ОПИ-20-1.

В мероприятии приняли участие более 100 студентов и преподавателей.

Мұқағали Мақатаевтың 90 жылдығына арналған еске алу кеші

2021 жылғы 2 сәуірде «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында Мұқағали Мақатаевтың 90 жылдығына арналған шығармашылық еске алу кеші өтті. Қазақстан президенті Қ. К Тоқаев өзінің Twitter-дегі парақшасында М. Мақатаев шығармашылығының қазақ халқы үшін ерекше маңызын атап өтті: «Мұқағали поэзиясы барлық қазақтың болмысын бейнелейді. Оның жұмбақ өлеңдері көптеген оқырмандардың жүрекке әсер етті. Ақынның мерейтойы Тәуелсіздігіміздің 30 жылдығымен тұспа-тұс келді. Бұл әрбір қазақ отбасы үшін мерейтойлық мереке».

Іс-шараға ОТЖМ кафедрасының оқытушыларымен МАШ-20-1, МАШ-20-2, ГД-20-1, ТЭ-20-1, МЕТ-20-1, МЕТ-20-2, БТЖ-20-2, ТМТ-20-1 (жалпы қамту — 120 адам) тобының студенттері қатысты. Шығармашылық кешке қонақ ретінде педагогика ғылымдарының магистрі, Қазақ тілі және мәдениет кафедрасының аға оқытушысы Ғ. М. Абылқасов қатысты. Габиден Мажитұлы М. Мақатаев поэзиясына ғашық адам ретінде ақынның шығармашылығы туралы қызығушылықпен айтып, студенттерге көңіл-күйін жеткізе білді. Ақынның өлеңдерінің лирикасы мен бейнесіне басты назар аударылды.

Шығармашылық кеш барысында МАШ-20-1 тобының студенттері Жұмағұлов Артур мен

Жабай Жанардың дайындаған М. Мақатаевтың шығармашылығы туралы бейнефильм көрсетілді.

Республикалық мәнерлеп оқу сайысына қатысушы ТЭ-20-1 тобының студенті Апендин Аманжан ақынның «Үш бақытым» өлеңін ерекше мәнерлікпен және эмоционалдықпен оқыды. М. Мақатаевтың азаматтық лирикасы студенттердің негізгі тақырыбы болды. Мәселен, МАШ-20-1 тобының студенті Буланбаева Аяулым «Қираған үй» өлеңін оқыды. Ол ақынның қазақ халқының қайғылы тағдырына байланысты сезімдерін жеткізе білді. М. Мақатаевтың махаббат лирикасы студенттер арасында ерекше танымал. Ақындық кеште ақынның бірнеше өлеңдері

оқылды. БТЖ-20-1 тобының студенті Хамитова Диана оқыған «Фариза, Фариза жан» өлеңі студенттердің жүректерінде ерекше жауап алды. ГД-20-1 тобының студенті Байжұманов Нурлан «Бүгін менің туған күнім» өлеңімен іс-шараға ерекше көңіл-күй сыйлады. Нурлан аталған шығарманың лирикасы мен әзілін жеткізе алды. Бір қызығы, М. Мақатаевтың өлең оқырмандарының бірі МАШ-20-1 тобының студенті Поганин Виктор болды. Ол ақынның «Сен сұрама» өлеңін қазақ тілінде оқыды.

Осы іс-шараның негізгі мақсаты М. Мақатаевтың шығармашылығы үлгісінде жас ұрпақтың бойында ұлттық бірегейлікті, поэзияға, әдебиетке деген қызығушылықты тәрбиелеу болып табылады.

Мұқағали Мақатаевтың 90 жылдығына орай...

Қарағанды техникалық университетінің «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыздан-дыру» мамандығының студенттері Мұқағали Мақатаевтың 90 жылдығына арналған «Мұқым елдің мұзбалағы» атты іс шараны ұйымдастырды

Шынайы поэзия өкілі, ғажайып ақындардың бірі Мұқағали Мақатаев қазіргі Алматы облысы, Райымбек ауданындағы Қарасаз аулында 1931 жылы 9 ақпанда дүниеге келді. Балалық шағы соғыспен тұспа-тұс келген Мұқағали өлеңді он-он бір жасынан жаза бастайды. Ақынның толық есімі Мұхамметқали. Бірақ, отбасы оны бала кезінен еркелетіп Мұқағали деп атап кетті. Себебі, Пайғамбардың атын арқалап жүру оңай емес, ал мұндай жауапкершілік жас баланың өмірін қиындатуы мүмкін. Мұқағали жас ата-ана атанған Сүлеймен мен Нағиманның үш баласының тұңғышы болды. Ақынның әкесі кішіпейіл, қарапайым, әрі еңбекқор адам, ол соғыстан бір жыл бұрын колхоз басшысы болды. Бастапқыда Мақатаевтың балалық шағы уайымсыз өтті. Ол туған жері Қарасазға арналған «Туған жер» өлеңінде армансыз өткен балалық шағын еске алып, өткен күнге саяхат жасайды.

Мақатаев балалық шағының бүкіл әлемін сүйді және сол күндерді қатты сағынды және оның поэзиясының көптеген суреттерін тудырған дәл сол балалық шақтағы естеліктер болды. Бірақ, соғыс Мұқағалидың өміріндегі барлық нәрсені өзгертті. Әкесі соғысқа кеткенде, ол 10 жаста еді. Ал өмірдің барлық ауыртпалығы балалық шағымен қоштасқысы келмеген жасөспірімнің иығына түседі. Жауынгер ұрпақтың барлық ұлдары сияқты, әйел мен балалар ғана қалған үйде ер адам ретінде қалғанын түсініп, ерте ер жетті.

Мақатаевтың әкесі майданда қайтыс болды. Сол уақыттан бері Мұқағали жай ғана сөніп, жоқ болып кетуге құқығы жоқ екенін түсінді. Өкінішке орай, қарындасы мен інісі дүниеден ерте кеткен.

Алғашқы өлеңдері аудандық газетте жарық көрген Мұқағали шығармалары 1960-1970 жылдары үздіксіз басылады, бұл жылдарды ақынның қазақ поэзиясының биік шыңына көтерілген уақыты деп санауға болады.

Ғажайып ақындардың бірі — Мұқағали Мақатаев кішкентай бала кезінен бастап қаншама қиыншылық көрсе де, мойымай өлең — жырға әуес болған. Алғашқы өлеңдерін он-он бір жасынан бастап жаза бастаған Мұқағали атамыз көптеген тақырыптарға қалам сермеген ақық ақындардың біріне айналды. Ақынның ғұмырлы поэзиясы бүгінгі таңда барша

жұрттың жүрегінен берік орын алып, қуанышы мен қайғысын бөлісетін айнымас жан серігіне айналды. Мұқағалидың өлеңдері шын шабыттың, қиын күйзеліс пен шын қуаныштан, шын сағыныштан туған. Ақын ұлы сезімге бас иіп, өз өлеңдерінде махаббат тақырыбын кеңінен суреттеген. Мұқағали атаның әр өлеңі өзінің мағынасымен, шынайылығымен, тазалығымен оқырманын өзіне баурап алады және ой салады.

Поэзия әлемінде өз ойын көркемдікпен, асқан шеберлікпен бере білу екінің бірінің қолынан келе бермейді. Бұл тек шабыты өте жоғары, өлең шығару дарыны бар үлкен талант иесінің қолынан ғана келеді. Сондай таланттардың бірі, поэзия әлемінің асқар шыңы — Мұқағали Мақатаев.

Ақынның анасының естеліктеріне сүйенсек, Мұқағалидің әдебиетке деген қызығушылығы 14 жасынан басталған. Ал өлең жазуға жары Лашынға деген махаббаты себеп болды. Ол сыртқы әлемнен және кітаптардан шабыттанды. Мұқағали Абай, Әуезов, Сейфуллин, Мүсіреповты оқыды. Орыс тілін өз еркімен өте жақсы меңгерген ол орыс әдебиетін, әсіресе Пушкин, Есенин, Блоктың поэзиясын оқыды. Шетелдік әдебиеттерден Гейн, Гёте, Дюма, Гюго, Байрон, Драйзер, Стендаль шығармаларына қызығушылық танытты. Бірақ бәрінен де Бальзак, Лондон және Шекспирді жақсы көрді. Мұқағали жазған естеліктерінің бірінде: «Иә, мен әдебиетті жақсы көремін. Мен үшін одан биік ештеңе жоқ» деп әдебиетті сүйетінін мойындаған болатын.

Мұқағали аға — өмірінің соңына дейін қолынан жүйрік қаламы түспеген, қазақтың қара өлеңінің құдіретіне, терең сырына қаныққан ақын. Сөз құдіретінің мән — мағынасын терең түсініп, сөз маржанын бейнелі өрнекпен кестелейтін Мұқағалидай ақын кемдекем.

Мұқағали Мақатаев поэзиясы жұмыр жердің барлық мәселесіне араласқан, кең, ауқымды тақырыпты қамтиды. Оның туған жер, адамдар тағдыры, өмір мен өлім, ана мен бала, ақын мен ақындық, соғыс тауқыметі т.б. тақырыптары лирикасы қайталанбас ұлттық сипатта, ұлттық зермен кестеленген.

1948 жылы Мақатаев Нарынқолдағы мектеп-интернатты бітірді. Ол бірнеше рет институттарға сәтті түсті. Қазақ мемлекеттік университетінің филология факультетіне, одан кейін Шет тілдер институтына және тағы да Қазақ мемлекеттік университетіне, заң факультетіне оқуға түскен. 1973 жылы ол Мәскеудегі Максим Горький атындағы әдебиет институтының студенті болды. Бірақ отбасылық жағдайға байланысты ол бірінші курста оқуды тастап кетті. Мақатаевтың жоғары оқу орындарына еш қиындықсыз түсіп кетуі оның ұлы қабілеттерін және білім алуға, білімге ұмтылысын дә-

лелдейді. Мүмкін бұл Мұқағалидың жүрегінде мәңгі сақталып қалған әкесінің аманатынан шығар. Ақынның әкесі оған әжесі Тиін мен анасына, іні-қарындасына тіреу болып қана қоймай, сонымен бірге міндетті түрде оқы деп айтып кеткен.

Мақатаев ерте отбасын құрды. Ол 1949 жылдың көктемінде 17 жасында Лашынға үйленді. Ол кезде Лашын 21 жаста еді. Ақын болашақ әйелі Лашын Әлімжановамен Шибұт ауылында жұмыс істеп жүрген кезде танысты. Ерте отбасылы болған ерлі-зайыптылардың Ләззат, Майгүл, Жұлдыз, Айбар, Алмагүл, Шолпан есімді балалары дүниеге келді.

Ауылда тұрып Мұқағали кеңес хатшысы болып жұмыс істеді, содан кейін мектепте орыс тілінен сабақ берді, аудандық газетте тілші болды.

Ақын 1962 жылы отбасымен Алматыға көшіп келеді. Оның өлеңдерін оқыған Әбділда Тәжібаев Мұқағалидан үлкен ақын шығады деп, Алматыға өзі шақырған. Қалаға көшіп келген ақынның кәсіби қызметі әдебиетпен тығыз байланысты болады. Ол қазақ радиосында диктор, «Социалистік Қазақстан» газетінің журналисі, «Жұлдыз» журналының қызметкері, Жазушылар одағының жастар істері жөніндегі кеңесінің басшысы болды.

Сыртқы жағдайлардың өзгеруіне қарамастан, Мақатаев ең бастысы поэзияға деген махаббатына тұрақты болды. Ол әрқашан өлеңдер жазып, жиі журналдар мен газет беттерінде жариялады. 1962 жылдан бастап, алғашқы кітап шыққан кезден 1976 жылға дейін ақынның сегіз өлеңдер жинағы жарық көрді. Олардың ішінде: «Аққулар ұйықтағанда», «Шуағым менің», «Өмір-дастан», «Жырлайды жүрек» және басқалар бар.

Әдебиет саласында жиырма бес жылдай уақыт жұмыс жасаған Мақатаев 1000-нан аса өлең жазды.

Мұқағали шығармашылығының тәні «өзін-өзі» зерттеуден тұрады. Мұқағали поэзия құдіретін адамдық асыл сезіммен байланыстыра қабылдайды. Өмірдегі жақсылық, махаббат атаулының негізі де осы аулы сезімінде. Мұқағали өлеңдерін сүйіп оқымайтын қазақ жоқ. Соншама әсерлі жырлары менің де жүрегімді жаулап алған. Сондай-ақ үлкендерді сыйлау, құрметтеу, ізет көрсету де ұрпақтан-ұрпаққа сабақтасып келе жатқан дәстүрдің бір түрі.

Мұқағалидың «Тоқта, ботам, атаң келеді артыңда» өлеңінде:

Әй, болашақ! Қарт келеді зиялы,
Кейімесін ата қыран ұялы.
Сен сыйласаң, сәби шақтың бір сәтін
Атаң саған ұзақ ғұмыр қияды.
Тоқта, ботам! Атаң келеді артыңда.
Дария шалқар даналығын ал, тыңда!
— десе, «Көшеде шық» өлеңінде:
Жалған — ай, Жарасымды — ау ізет деген!
Иілген біз отпенен, сіз отпенен.
Қасиетін халқының сыйламайды,
Атасының күзетпеген...
Өсиетін бабаңның орындай сал,

Ешкім кетпейді тоныңды алып, — деуінің өзі қандай жарасымды айтылған. Ақынның халықтың дәстүрді көре білу, оны ақын жанымен сезіне білу мен жырлай білуінде өзгеге ұқсамайтын өзгешелік бар. Мұндай өлеңдерінде халық дәстүріне деген шексіз сүйіспеншілігің аңғартып отырады.

Әйгілі академик Зейнолла Қабдолов «Сөз өнері» атты монографиялық ғылыми оқулығында Мұқағалидан мысал келтіре отырып.

Анасы босат, еркімен өссін тал-шыбық!

Ауа мен күнге, ай менен нұрға малшынып.

Бұлқынып жатыр, ұмтылып жатыр, қарашы,

Кішкентай жүрек көрсетіп жатыр қарсылық!

Ақынның тал шыбығы да, кішкентай жүрегі де — өзінің сәби көңілінде.

«Мұқағали Мақатаев — адамдар арасындағы, өмірдегі, табиғаттағы жарастық пен келісімнің жаршысы. Оның өлеңдері шын тебіреністен, шын шабыттан, шын қуаныштан туған. Өзгенің жан-сырын ұғу үшін, өзімді зерттегенді жөн көремін» — дейді. Мұқағали шығармашылығының тіні «өзін-өзі» зерттеуден тұрады. Мұқағали поэзия құдіретін адамдық асыл сезіммен байланыстыра қабылдайды. Өмірдегі жақсылық, махаббат атаулының негізі де осы аулу сезімінде.

«Ей, безілдектер, Сендер емессіңдер маған баға беретін! Нағыз бағалаушылар әлі алда. Жылдар өтеді, жаңа ұрпақтар келеді, біздің әрқайсымызды өз орнымызға солар қояды. Ежелден солай болып келген, солай болады, бола береді де. Мен өзім жайында мынаны айтам: мен жиырма бірінші ғасыр ұрпақтарының құрдаасымын. Бәлкім, одан әрідегі ұрпақтардың туысымын да...».

Ал енді баланың тәрбиесі туралы айтсақ, ұстаздың алдында қолын созған, өмірге ерекше талпынған жас ұрпақ тұр. Бала тәрбиесі ана сүтінен басталып, өмір бойы қалыптасатын күрделі құбылыс. «Адамның адамшылығы ақыл, ғылым, жақсы ата-ана, жақсы ұстаздан болады», — деп Абай атамыз айтқандай. Сана-сана сызат түспеген періште көңіл сәбиді өмір баспалдағына жетелеп, адамгершілігін ақ желкеніне отырғызатын рухани дүниесін байытып, біліммен нәрлендіретін абзал жан — ұстаз. «Ұстаз деген — өзінің уақытын басқаның бақытына сыйлайтын адам», — деген сөз бар.

Туған жеріне, өз Отанына арнаған өлеңін әдебиеттің онудан жаттап, жатқа айтқан кезде менің бойымды патриоттық сезім билеп алғандай болды. Міне, ақынның құдіреттілігі осында екен ғой деп ойлادым. Мұқағали атамның әсерлі жырлары әр қазақтың жүрегін жаулап алды. Сондықтан да осындай ақынына халқы «Ғасыр ақыны» деген ат берді. Мұқағали атамның жырларын тыңдайтын, сүйіп оқитын ұрпағы бар да, аты санамызда мәңгіге қалады. Мұқағали мұрасы, маржан поэзия — мәңгілік, болашақ ұрпақтың еншісі, қадірлейтін мұрасы. Ақынның сөзі өлмесе, өзі де өлмегені. Мұқағали — жалпыхалықтық, ұлттық тұлға. Әрбір өлеңін оқығанда, оның қазақ екенін жазбай танысың, ұлт ақыны екенін айқын аңғарасың.

Мұқағали Мақатаев қай тақырыпқа барса да, не туралы жазса да, шығармаларының астарында адамның ғұмыры мен тағдыры айтылады. Поэзия! Ақын рухы — ұлт рухының ажырамас бөлшегі. Мұқағали Мақатаев — еш-

қашан ортаймайтын, ешқашан сөнбейтін мол қазына қалдырған ақын.

Мұқағали Мақатаев та қазақтың ару-ақындарын ерекше ардақ тұтқан. Бәріне де аса зор ықыласпен қарады. Жылы сөзін ғана айттып қойған жоқ, отты жырларын да арнады.

Сондай өлмес туындыларының бірі — ақын Фариза Оңғарсыноваға арналған ғажайып өлеңі.

Фариза! Фаризажан! Фариза-қыз,
Өмірде ақындардың бәрі жалғыз...
Шыдай-шыдай ақыры жалығармыз,
Бірімізден біріміз арылармыз.
Біздерді де жоқтайтын жан болса егер,
Шаң басқан архивтерден табылармыз, —
деп басталатын бұл өлең осы күні қазақ жастары жатқа білетін, тіпті ән ғып айтатын өте танымал шығарма.

Сол жырдың бір тұсында:
Жанарымды тұманмен тұмшаладым.
Серіппесі үзіліп тұр садағым!
Жігітінен қазақтың дос таба алмай,
Қыз да болсаң мен саған мұң шағамын!
Ауырлар деп ойлап па ем мұнша халім! —
деген жолдар да бар. Ақын-жүрек неге осынша тарықты екен? Неге қазақтың жігіттері бір-біріне тым салқын? Неге таланттылар тағдыры тайғанақ, жолы ауыр?

Әлде... Мұқағали Фаризаны ару-ақын бола тұра Махамбет-мінез байқатып жүрген өрлігі үшін ұнатты ма? Сол үшін басын иіп, «Мен сенімен дос боламын» деп көңіл түкпіріндегі асыл сезімін ақтарып салды ма?

Әлде... Мұқағали ақын да осы өлеңді жазып отырып, баяғы балғын шағын сағына еске түсірді ме екен! Анасының әлдіі — бесік жыры санасында әуез болып тұрып алды ма екен? Бүгінде Мұқағали мұрасы — көпшіліктің жүрегін орын ала білді.

Қалай десек те, ақындарымыздың болғаны, арамызда жайраңдап жүргені, сырлы өлең өрнектегені ғажайып нәрсе ғой!

Мұқағали Мақатаев — XX ғасырдың 60-70 жылдарындағы қазақ поэзиясының жарқын бейнесі. Ақын әдебиетке бәрін таңғалдырып, найзағай соққысы секілді енді.

Ол ауыр қиындықтарға толы өмір сүрді, оны жиі түсіне бермейтін. Өлеңдер жинағының алғашқы жинағы ақын ретінде танылғаннан кейін он үш жыл өткен соң шықты. Бірақ, Мұқағали орыс тіліне аударылған аудармаларын көрмей кетті. Ақын ешқашан өмірге түңіліп, шағымданбады. Өйткені, ол үшін шығармашылық маңызды болды.

Мұқағали өмірінің соңғы жылдары қатты сырқаттанып, жүрегін ауыстыру керек екенін біледі, сол кезде жазған «Соқ жүрек», «Дәрігер» атты өлеңдері соған дәлел:

Жүрегіме жүк артып жүргенімде,
Қажыдың ба, байғұсым, білмедім бе?
Шайпау тиіп, шаршатып кім көрінген,
Уландың ба, білмеймін кірледің бе?
Бары ақиқат бір дерттің жүрегімде,
Дәрігер-ау, арқалап жүремің бе?
Сорлайтындай соншама кім едім мен,
Неге аяныш атасың іреңіңнен?
Айтып өлтір, қайтесің босқа ойланып,
Жүрек дерті өлімге бастай ма анық?
Адасам ба өмірден жастай қалып?
Ет жүрегім кете ме тасқа айналып?
Неге айтпайсың, тұрғанша босқа ойланып.
Пері соққан пендедей есі жарым,

Тамырымда тулайды есіл ағын.
Бұл жүректің білмеймін несін алдым,
Несі жоғын білмеймін, несі барын?
Қаным қайнап барады, қаным қайнап,
Бір амал тап, дәрігер, халімді ойлап.
Алауыртқан ақынның қолын байлап,
Әкетпесін ажал кеп, өлімге айдап.
...Жоқ!

Дәрігер!
Орнапта басқа жүрек!
Басқа лүпіл жасама, басқа леп.
Қалай айтам, бүлінген жүрегімді,
Білдірмей доғдыр алып тастады деп?!
Өңгеріп өгей жүрек қайда барам,
Өзгенің ғұмырын қалай пайдаланам?
Сыйыңа рахмет, қайран адам!
Өзімнің жүрегімдей қайда маған?
Алмастырам!?
Дедің-ау, алмастырам!..
Сірә, менің жұлдызым жанбас бұдан.
Өзімнің жүрегімді жерлеп келіп,
Өзгенің өмірін қайтіп жалғастырам?
Тула, Жүрек!
Өкінем мен несіне!?
Туған жүрек, әрине, өлмесін бе?
...Жоқ!

Дәрігер!
Қозғама,
дамылдасын,
Әрбір жүрек өзінің кеудесінде!
«Ғасыр ақыны» атанған Мұқағалидің барлық еңбегі тұтастай алғанда, өткен ғасырдың асыл муралар қатарына жатады. Өлеңмен де, өмірмен де бүкпесіз қауышып, қалтарыссыз сүйген ақын жүрегі соңғы деміне дейін кіршіксіз сезім өртіне өтті. Ақынның әр өлеңінде, әр шумағында бүкпесіз, ақжарқын көңілмен сазды сыр төгіп отырғандай. Өлеңнің ырғағынан да, тербелісінен де ақынның қимылын, дауысын, мәнерін естіп, мінез-құлқын танимыз. Өйткені ол өлеңнен, өнерден сыр іріккен емес. Өлеңге өз жан дүниесін ашты, өлеңнің сырлы құпияларын жария етті.

Тәрбие сағаты онлайн Teams платформасында жүргізілді.
Топ студенттері Мұқағалидің өнері мен шығармашылығын таныстырып, еске алды. «Ана сен бақыттысың!», «Ғасырлар перзенті», «Сезім», «Бүгін менің туған күнім!» т.б. өлеңдерін жатқа айтып, «Есіңе мені алғайсың» әні шырқалды. Студенттер «Сәби болғым келеді», «Бақыт деген не өзі?» атты видеобейнелер дайындады. Іс шараның сергіту кезеңінде қызықты ойын жүргізілді.

Challenges of the 21st Century

В целях реализации образовательного проекта «Развитие стратегического подхода: управление качеством учебного процесса и методики преподавания языков в техническом вузе» и международного сотрудничества в марте состоялся Международный конкурс «Challenges of the 21st Century» среди студентов Ивановского государственного энергетического университета (г. Иваново, Россия), Белорусского государственного университета (г. Минск, Беларусь) и Карагандинского технического университета (г. Караганда, РК).

В мероприятии приняли участие 10 студентов КарТУ с проектными работами на русском и английском языках.

Экспертной комиссией из числа профессорско-преподавательского состава КарТУ, ИГЭУ и БГУ была проведена работа по оценке конкурсных работ, в ходе которой победителями конкурса стали следующие студенты КарТУ:

По результатам конкурсных работ, представленных на русском языке:

1-е место – Баспаков Мади (гр. АиУ-20-2) с проектом «Проблемы инженерного образования», руководитель Докучаева Н. В.

2-е место – Нургазиева Жанерке (гр. БТ-20-1) с проектом «Биотехнология – путь в будущее», руководитель Тимохина Т. В.

3-е место – Темирбай Дархан (гр. ОПИ-20-1) с проектом «Проблемы обогащения полезных ископаемых», руководитель Азимбаева Ж. А.

Среди проектных работ на английском языке:

2-е место – Зайтова Сая (гр. ЦАФ 20-2) с работой «Distance education: advantages and disadvantages», руководитель Иванова С. А.

3-е место – Джашибекова Анель (гр. Мет-20-1) с проектной работой «The consequences of the impact of heavy metals on the environment», руководитель Касенова Н. А.

Поздравляем победителей Международного конкурса «Challenges of the 21st Century», которые ярко продемонстрировали свои исследовательские умения, коммуникативные и деловые навыки!

Организаторами мероприятия выступил Фонд имени В. И. Вернадского, а также Российский университет дружбы народов (РУДН) и ГБОУ ВО МО «Университета «Дубна».

В состав команды КарТУ вошли студенты группы БЖД-18-1: Бекишева Камилла, Баймухан Ақжол, Мукажан Алтынай, Дауұлы Исмайыл и Абиев Темирлан. Главной целью

На пути к «Зеленому университету»

3 апреля студенты кафедры Рудничной аэрологии и охраны труда КарТУ приняли участие в международной студенческой площадке «На пути к «Зеленому университету».

ребята определили развитие экологического сознания студентов, овладение навыками экокультуры и шаги к становлению устойчивого университета.

Руководителем команды была Цешковская Е. А. – старший преподаватель кафедры РАиОТ.

В международной студенческой площадке приняли участие команды из: ФГАОУ ВО «Российского университета дружбы народов»; ГБОУ ВО МО «Университета «Дубна»; ГБОУ ВО МО «Московский государственный областной университет»; Евразийский национальный университет имени Л. Н. Гумилева;

Самаркандский государственный университет (г. Самарканд, Узбекистан).

Командная работа университетов заключалась в определении возможностей, угроз, сильных и слабых сторон концепции «Зеленый университет» для разработки и развития своих программ и определению основных векторов в работе на ближайший период.

Представлены направления дальнейшей кооперации вузов со всех стран мира в реализации целей устойчивого развития путем применения аспектов и подходов концепции «Зеленый университет».

Музейные познания

22 апреля 2021 года старшими преподавателями кафедры «Ассамблея народа Казахстана и социально-гуманитарных дисциплин» м.ф.н. Шариповой Р. М., м.с.н. Ивлевой Е. Н., м.с.н. Хмельницкой О. М. был организован выездной семинар со студентами групп С-19-2с, Арх-19-2с, Диз-19-1с, ГД-20-2с, ЭЭ-19-3, БТ-19-2 в КГКП «Музей памяти жертв политических репрессий посёлка Долинка».

Данное мероприятие является ежегодной системной работой кафедры под руководством доктора PhD Шорманбаевой Д. Г. и активным сотрудничеством кафедры АНК и СГД с «Қоғамдық келісім» аппарата акима Карагандинской области. Мероприятие приурочено ко Дню единства народа Казахстана, Дню Великой Победы, Дню памяти жертв политических репрессий.

Выездной семинар является завершающим занятием при изучении дисциплины

«Политология». Главной целью семинара является формирование духа патриотизма, гражданственности, исторической памяти, долга. Студентам рассказали об истоках и причинах трагедии, которую пережил наш народ в XX столетии. Развитие было прервано Октябрьским политическим переворотом, организованным в 1917 году и последовавшей Гражданской войной, разрушением традиционного уклада жизни, а также последующей

ускоренной коллективизацией сельского хозяйства, проведенной советской властью, сопровождавшейся голодом, насилием, репрессиями. Студенты проявили глубокий интерес и уважение к памяти жертв политических репрессий.

Выражаем огромную благодарность в организации выездного семинара менеджеру Департамента связи АО «АрселорМиттал Темиртау» Хмельницкому М. И.

ЧЕСТНОЕ ПОКОЛЕНИЕ

Антикоррупционный квест «AntiParaCraft»

В Карагандинском техническом университете состоялся финал антикоррупционного квеста «AntiParaCraft», который проходил впервые в нашем вузе.

Цель квеста — воспитывать ценностные установки и развивать способности, необходимые для формирования у молодых людей активной гражданской позиции в отношении борьбы с коррупцией.

Необычный формат антикоррупционных мероприятий в виде интерактивной игры (квеста) вызвал большой интерес среди молодежи, заставил по-новому посмотреть на вопросы этики и добропорядочности. В квесте, который начался с 19 марта, приняли участие команды всех семи факультетов университета. В составе жюри конкурса были

представители Департамента Агентства по противодействию коррупции по Карагандинской области, молодежного крыла «Жас Отан» партии Nur Otan, молодежного крыла «Келешек» Федерации профсоюзов РК, молодежного ресурсного центра г. Караганды, Совета по этике Карагандинского технического университета.

Капитаны команд, или «капитаны честности», будут первыми помощниками руководства университета и своих факультетов, Совета по этике в вопросах искоренения коррупционных рисков и медиации конфликтов.

Правовое воспитание

В общежитиях Карагандинского технического университета прошла встреча студентов с участковым инспектором полиции ЦОП г. Караганды. Были разъяснены основные правовые положения, приведены примеры наиболее часто встречающихся нарушений проживания в общежитиях, также сотрудник правоохранительных органов призвал студентов соблюдать карантинный режим.

Парасат жолы

9 апреля 2021 года в НАО КарТУ состоялось открытие центра «Парасат жолы», инициированного Агентством Республики Казахстан по противодействию коррупции и Министерством культуры и спорта РК «Парасат жолы» («Дорога добропорядочности»).

«Парасат жолы» — это еще один проект, направленный на формирование принципов честности, добропорядочности, справедливости, а также продвижение ценностей национальной культуры и духовности в обществе, который получил свое начало в столице.

Центр «Парасат жолы» располагается в 1 корпусе 220 аудитории КарТУ. В мероприятии приняли участие комплаенс-офицер

НАО «КарТУ» доктор технических наук, профессор Жетесова Г. С., председатель профкома преподавателей и сотрудников университета Алпысбаева Н. А., заведующая кафедрой Истории Казахстана Тлеугабылова К. С., заведующая кафедрой АНК и СГД, доктор PhD Шорманбаева Д. Г., преподаватели кафедры АНК и СГД.

К данной работе будут привлечены преподаватели общеобразовательных кафедр, работники библиотек, ученые, писатели, поэты, теологи, представители духовенств и известные личности, которые примут участие в информационно-разъяснительных, социально-воспитательных и волонтерских проектах.

Взаимопонимание, уважение и доверие — три столпа, на которых будет держаться проект «Парасат жолы».

Честная молодежь — залог идеального будущего

В рамках деятельности Школы Добропорядочности, кафедрой АНК и СГД во главе с заведующей кафедрой Шорманбаевой Д. Г. для студентов КарТУ был проведен час добропорядочности на казахском и русском языках по теме: «Честная молодежь — залог идеального будущего». Лекторами данного мероприятия выступили старшие преподаватели кафедры: Сейдинова М. А., Жуматова Г. М. для студентов специальностей С-18-2; АРХ-18-2; ПСК-18-2; Диз-18-1; ТС-18-2; ВТ-18-1, 2; ПС-18-1, 2; РЭТ-18-1 (общий охват — 150 чел.).

В ходе лекции студентами была проявлена большая активность. Студенты прекрасно осознают, что на сегодняшний день, молодежь выступает на передний план в условиях динамичного общества и является двигателем преобразований, важнейшим фактором конкурентоспособности. Студенты в ходе лекции задавали вопросы, об-

суждали проблемные моменты и выражали свои точки зрения. На лекции большое внимание уделялось духовно-нравственному воспитанию молодежи, так как это является непосредственным фундаментом нашего общества и на нем зиждется все остальное. Ребята полностью осознают всю ответственность, которая возлагается на них, как представителей молодого поколения. В заключении, студенты в очередной раз отметили, роль и значение такого рода мероприятий и придерживаться важнейших человеческих ценностей: честность, порядочность, справедливость, уважение, ответственность.

Политех окажет помощь Павлу Жензакову в осуществлении мечты

В результате несчастного случая на железной дороге круглый сирота Павел Жензаков лишился обеих ног. Как только коллектив Карагандинского технического университета узнал об этом из публикаций в СМИ, было решено оказать Павлу необходимую помощь. Делегация университета, возглавляемая председателем профкома Н. А. Алпысбаевой и руководителем Молодежной ассоциации студенческих организаций вуза «Жас Орда» Ильясом Смагуловым, встретилась с Павлом по этому вопросу и передала ему спонсорскую помощь, продукты. Молодежная благотворительная организация КарТУ «Ақниет» в настоящее время активно проводит акцию по сбору благотворительных средств на приобретение современных протезов для Павла.

Председатель Правления — Ректор КарТУ Марат Кенесович Ибатов побеседовал с Павлом, поздравил его с весенним праздником Наурыз мейрамы, пожелал перемен к лучшему, поинтересовался планами на будущее. Павел поблагодарил за добрые пожелания и сказал, что планирует поступать в вуз, получить знания и профессиональные навыки в области IT-технологий. Одобрив выбор Павлом дальнейшего жизненного пути, Марат Кенесович обратил его внимание на то, что согласно действующим Типовым правилам приема в вузы Республики Казахстан, ему надо будет пройти ЕНТ и набрать установленный

минимальный проходной балл. В этом вопросе предложил Павлу конкретную помощь: преподаватели и Президентские стипендиаты КарТУ будут проводить с ним консультации по дисциплинам ЕНТ, с тем, чтобы подготовиться к успешной сдаче тестов. В случае, если при наборе установленного минимального проходного балла Павлу все же не удастся получить государственный образовательный грант по результатам конкурса, университет готов предоставить Павлу грант ректора КарТУ по выбранной им образовательной программе.

Университет приложит все усилия для того, чтобы Павел Жензаков получил качественное

образование и стал конкурентоспособным и востребованным специалистом.

В Карагандинском техническом университете одним из приоритетов воспитательной работы со студенческой молодежью, ее вовлечения в активную общественно-полезную деятельность является благотворительность и социальная помощь тяжело больным детям, ветеранам войны и труда, многодетным мамам и сиротам. Волонтеры КарТУ ежегодно проводят акции «Дорога в школу», «Подарок деда Мороза», уборку улиц и дворов, благоустройство детских площадок, доставку продуктов и предметов первой необходимости нуждающимся, оказывают шефскую помощь домам престарелых и детским домам.

В КарТУ обучаются и получают социальную помощь десятки сирот, которые по окончании вуза становятся дипломированными специалистами и успешно работают на производстве.

Добрые дела и минуты внимания

20 апреля 2021 года студенты группы ЛОГ-20-2, ТТ-20-2 вместе с кураторами Шегебаевой Г. Е., Мергембаевой А. Ж. посетили Детский дом «Таңшолпан». Такие встречи уже стали доброй традицией.

Воспитанникам детского дома очень не хватает внимания и заботы. Настоящий праздник им подарили студенты КарТУ. Все подарки, которые удалось собрать благодаря помощи студентов, были с радостью приняты благодарными детьми. А наши неравнодушные студенты заставили маленькие сердца детей радоваться и веселиться в полную силу.

Студентам приятно приезжать, просто манит к себе искренняя радость мальчишек и девчонок, когда они тянутся к тебе и обнимают, делятся своими новостями и переживаниями, приятно удивляет их по-семейному теплый дом, вызывают глубочайшее уважение отзывчивые воспитатели, которые стараются сделать все возможное, чтобы ребятишкам было максимально уютно и комфортно, чтобы они получили хорошее образование, макси-

мально компенсировать то, чего им очень не хватает.

Мы очень дорожим возможностью быть ближе к детям, которые ценят общение, помнят, ждут, доверяют нам и радуются нашему появлению так, что все остальные проблемы, неудачи, мелкие неприятности моментально отходят на дальний план.

Мы должны заботиться о них и помогать в трудную минуту. Каждый ребенок, находящийся здесь, нуждается во внимании, и мы попытались его восполнить. Студенты с радостью общались с ребятами, вручили им подарки, приняли участие в развлекательных играх. Так было приятно смотреть на веселых малышей, радостных этой встречи. Наша задача заключается в том, чтобы эти дети как можно больше смеялись и радовались жизни.

Та искренность и открытость, которую можно увидеть в глазах детей, способна сделать нас всех добрее и мудрее.

Благодаря добрым делам и намерениям у студентов рождается чувство патриотизма, милосердия, сострадания к сиротам и желание оказать благотворительность нуждающимся.

«За политехнические знания»

№4(1600) 26 сәуір 2021 ж.

Меншік иесі және құрылтайшысы: ӨМК Қарағанды техникалық университеті

Редакцияның менен-жайы: 100027, Қарағанды қаласы, Бейбітшілік бульвары,

56 үй, бас корпусының 403 каб. Тел.: 56-24-10 (қос. – 1079).

Эл. пошта: gazeta.kstu@mail.ru. Газетті www.kstu.kz сайтынан оқуға болады.

БАҚ есепке қою туралы куәлігі Қазақстан Республикасының Ақпарат министрлігіндегі № 4253-Г 08.10.2003 ж. берілген.

Айына 1 рет жарық көреді. Таралымы: 350 дана.

Газеттің басылған орны: 100027, Қарағанды қаласы, Бейбітшілік бульвары,

56 үй, 4 корпус. КарТУ баспасы.

Редакторлар: А. Ж. Сарсенбекова

Фото: Днумабек Иманалиев.

Тарату аймағы: Қарағанды техникалық университеті.

Материалдарды қайта басу кезінде газетке сілтеме жасалуы шарт.

Редакция пікірі мақала авторларының пікірімен сәйкес келмеуі мүмкін.

Редакция мүмкіндігінше авторлық стильді және жарияланымның емлесін сақтайды.

Редакция ұсынған авторлық материалдарды себебін

түсіндірудіс қабыл алмауға құқылы. Қолжазбаларға пікір жазылмайды және қайтарылмайды.